

MERHAMET VE İYİ HUYLARIN AHİRETTEKİ KARŞILIĞI

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne Muhammedinil Mustafa ve ala âlihî ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

a. İslam'da Merhamet ve Adalet

Emmâ ba'dü;

وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ
أَضْرِبُ غُلَامًا لِي بِالسَّوْطِ فَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ خَلْفِي:
إِعْلَمْ أَبَا مَسْعُودٍ فَلَمْ أَفْهَمِ الصَّوْتَ مِنَ الْغَضَبِ قَالَ:
فَلَمَّا دَنَا مِنِّي إِذَا هُوَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَإِذَا هُوَ يَقُولُ: إِعْلَمْ أَبَا مَسْعُودٍ إِعْلَمْ أَبَا مَسْعُودٍ أَنَّ
اللَّهُ أَقْدَرُ عَلَيْكَ مِنْكَ عَلَى هَذَا الْغُلَامِ. فَقُلْتُ: لَا
أَضْرِبُ مَمْلُوكًا بَعْدَهُ أَبَدًا
وَفِي رِوَايَةٍ: فَسَقَطَ السَّوْطُ مِنْ يَدِي مِنْ هَيْبَتِهِ

وَفِي رِوَايَةٍ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هُوَ حُرٌّ لِرُؤُوسِهِ اللَّهُ
فَقَالَ: أَمَا لَوْ لَمْ تَفْعَلْ لِلْفَحْتِكَ النَّارُ أَوْ لَمْ سَتِّكَ

النَّارُ

Ve an ebî mes'ûdini'l-bedriyyü radiyalahu anhu kâle: küntü adribü ğulâmen lâ bi's-sevti fe-semi'tü savtan min halfî i'lem ebâ mes'ûdin fe-lem efhemi's-savte mine'l-ğadabi kâle: fe-lemmâ denâ minnî izâ hüve rasûlullâhi sallallahu aleyhi ve selleme fe-izâ hüve yekûlü: i'lem ebâ mes'ûdin ennellâhe akdiru 'aleyke minke 'alâ hâze'l-ğulâmi. Fe-gultü: lâ edribü memlûken ba'dehû ebeden.

Ve fî rivâyetin fe-sekata's-savtu min yedî min heybetihî.

Ve fî rivâyetin fe-kultü yâ resulallâhi hüve hürrun li-vechillâhi fe-kâle emmâ innehû lev lem tef'al le-lefihatke'n-nâru ev le-messetke'n-nâru.

Revahu müslimü bi-hâzihi'r-rivâyeti.

Ebû Mes'ûd İbn Mes'ûd değil, Ebû Mes'ûd El-Bedrî isimli kişi kendisi rivayet ediyor ki;

Küntü adribü ğulâmen lî bi's-sevtı. Benim bir kölem vardı. Onu kamçıyla dövüyordum. Pat çat patlatıp dövüyordum.

Fe-semi'tü savtan min halfî. Arkamdan döerken arkamdan bir nefes işittim. İ'lem Eba Mes'ûd. Ey Mes'ûd'un babası. Bil ki diye bir ses duydum.

Fe-lem efhemi's-savte mine'l-ğadabi. Köleye kızgınlığımdan, lafın kimden geldiğini, ne olduğunu, pek anlayamadım, arkamda dönük, arkamdan bir saf laf geldi, ama anlayamadım.

Fe-lemmâ denâ minnî. O sesi seslenen kişi bana yaklaşınca.

Fe-izâ hüve Resûlullah sallallahu aleyhi vesellem. Bir de ne göreyim, o gelen Resûlullah *sallallahu aleyhi vesellem* efendimizmiş. Köleyi ben dövüyorken. Bil ki Ey Ebû Mes'ûd diye seslenen, arkamdan efendim Resûlullah *sallallahu aleyhi vesellemmiş.*

Fe-izâ hüve yekûlü. Ve diyor ki; İ'lem Eba Mes'ûd, Ey Mes'ûd'un babası bil ki;

Ennellâhe akdiru 'aleyke minke 'âlâ hâze'l-ğulâm. Allahu Teâlâ senin bu köleye hâkimiyetinden daha çok sana ceza ve eza vermeye daha kâdirdir. Sen onun kulusun. O sana her şeyi yapabilir. Bu kölene sen yapıyorsun

ya, Allah da sana çok daha fazlasını yapmaya çok daha kâdirdir bak, bil bunu.

Fe-gultü lâ edribü memlûken ba'dehû ebeden.

Bende dedim ki; bundan sonra hiçbir köleyi bir daha dövmeyeceğim dedim.

Ve fî rivâyetin fe-sekata's-savtu min yedî min heybetihî.

Ve fî rivâyetin fe-kultü yâ resulallâhi hüve hürrun li-vechillâhi fe-kâle emmâ in-nehû lev lem tef'al le-lefihatke'n-nâru ev le-mesetke'n-nâru.

Revahu müslimü bi-hâzihi'r-rivâyeti.

Ve fî rivâyetin. Bir başka rivayette de;
fe-sekata's-savtu min yedî min heybetihî.

Resulullah *sallallahu aleyhi vesellemin* görünüşündeki muazzamlıktan, heybetten kamçı elinden düşüverdi. Korktum. Yani Resûlullahtan. Kamçı elimden düşüverdi. Efendim bir rivayette bu söz var.

Ve bir rivayette de;

Fe-kultü yâ resulallâhi. Dedim ki Ey Allah'ın Resûlu; *Hüve hürrun bi resulallâh.* Allah rızası için bu köleyi şu anda azat ettim. Hürdür artık. Azat ettim bu dövdüğüm köleyi, senin

hatırın için, Allah rızası için, azat ettim dedim.

Fe-kâle emmâ innehû lev lem tef'al. Eğer böyle yapmasaydın.

Le-lefihatke'n-nâru ev le-messetke'n-nâru. Seni cehennem ateşi yakardı veya cehennem ateşi sana temas ederdi dedi. Yani iyi ki köleyi azat ettin de, gönlünü aldın da, böylece bu yaptığın şeyden kurtuldun.

Bakın İslam da köle onun malıdır. Köle çünkü harp de marpte alınıyor. Öldürülmüyor hayatı bağışlanıyor. Sen benim kölemsin, hizmetimdesin filan deniliyor, onun malı. Amma dövmeği uygun görmüyor dinimiz. Yediğinden yedirmeyi, giydiğinden giydirmeyi uygun görüyor. Eza, cefa etmemeyi uygun görüyor. Mümkün ise fırsatlar oldukça azat etmeyi, köle azat etmeyi tavsiye ediyor. Burada da bu köleyi dövüyor diye kamçıyla efendim efendimizin muamelesini görmüş olduk.

Ve an ibni 'umera radiyallahu anhümâ. Tabi köle bir Müslüman köle alınamaz. Yani ben seni yakaladım, yolunu kestim, sen benim kölemsin diyemezsin Müslüman köle olmaz.

Harp te esir alınan köle olur, esir kölesi olabilir. Çünkü harp etmiştir kendisiyle. Ondan sonra Müslüman olmuşsa, yani kölesi olduktan sonra, tabi Müslüman oldum diye kölelikten kurtulmaz. Müslüman olarak kalabilir. Ama Müslüman olan bir insan köle yapılamaz, köle haline getirilemez. Köle olmuş olanların da azat edilmesi tavsiye edilmiştir İslam'da.

b. Zulüm ve Eziyetin Kefareti

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ ضَرَبَ غُلَامًا لَهُ حَدًّا لَمْ يَأْتِهِ أَوْ لَطَمَهُ فَإِنَّ كَفَّارَتَهُ أَنْ يُعْتِقَهُ

Ve an ibni 'umera radiyallahu anhümâ enne'n-nebbiyye sallallahu aleyhi ve selleme kâle: men darabe ğulâmen le-hû hadden lem ye'tihî ev letamahû fe-inne keffâratehû en yu'tıkahû.

İbn Ömer radiyallahuanhuma'dan, yani Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah İbn Ömer'den rivayet edilmiş. Yazan İmam Müslim kitabında yazmış bunu. Efendim kim kölesini yapmadığı bir şeyden dolayı döverse.

Men darabe ğulâmen le-hû hadden lem ye'tihî. İşlemediği bir suçtan dolayı cezalandırıp döverse.

Ev letamahû. Yahut tokatlarsa, şamar atarsa.

Fe-inne keffâratehû. Bunun kefareti, bu yaptığı işin, haksız dövmenin, haksız kamçılamanın, haksız tokatlamanın temizlenmesi, kefareti.

En yu'tıkahû. Köleyi azat etmektir.

وَعَنْ هِشَامِ بْنِ حَكِيمٍ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ
مَرَّ بِالشَّامِ عَلَى أَنْاسٍ مِنَ الْأَنْبَاطِ وَقَدْ أُقِيمُوا فِي
الشَّمْسِ وَصَبَّ عَلَى رُؤُوسِهِمُ الزَّيْتُ فَقَالَ: مَا هَذَا؟
قِيلَ: يُعَذَّبُونَ فِي الْخَرَاجِ حُبْسُوا فِي الْجِزْيَةِ فَقَالَ
هِشَامٌ: أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ يُعَذِّبُ الَّذِينَ يُعَذِّبُونَ النَّاسَ فِي
الدُّنْيَا فَدَخَلَ عَلَى الْأَمِيرِ فَحَدَّثَهُ فَأَمَرَ بِهِمْ فَخُلُوا

Ve an hişâm ibni hakîm ibni hizâmin radiyallahu anhû

Babası da oğlu da sahâbe olan iki kişiden, efendim rivayet olarak gelmiş, yani rivayet eden kişinin babası da, sahabî, ikisi de sahabî.

Ennehû merra bi'ş-şâmi 'âlâ ünâsin mine'l-embâti.

Hişam, yani bu ravi, rivayet eden şahıs, Şam da ekincilerden güneşte oturmuş efendim.

Ve gad ukîmû fi'ş-şemsi ve subbe 'alâ ruûsihimü'z-zeytü.

Güneşte oturtulmuş ve başlarına zeytinyağı dökülen bazı insanların yanından geçti. Allah Allah güneşte oturulmuş, başlarına da zeytinyağı dökülmüş.

Fe-kâle dedi ki.

Mâ hâzâ. Bu ne oluyor ya?

Bu ne demek?

Böyle güneşe oturmuşlar şey efendim böyle işte yapıyor.

Gîle yu'azzibûne fi'l-harâci.

Haraç vergisini vermedikleri için böyle güneşe tutuluyorlar, yağ da dökülüyor başlarına,

böyle cezalandırılıyor. Yani haraç vergisini vermediler diye.

Ve fî rivâyetin hubisû fi'l-cizyeti.

Cizyesini vermedikleri için, gayri müslim bunlar, hapsolunmuşlar

Fe-kâle hişâmün. Bu sahabî olan ravi Hişam dedi;

Eşhedü. şehadet ederim ki;

Le-semi'tü resulallahi sallallahu aleyhi ve selleme yegûlü. Ben Resûlullahtan işittim ki;

Innellahe yü'azzibüllezîne yü'azzibüne'n-nâse fi'd-dünyâ.

Peygamber Efendimizden işittim ki; Allah bu dünyada insanlara işkence yapanlara ahirette azap verir.

Innellahe yü'azzibüne'n-nâse ve innellahe yü'azzibüllezîne yü'azzibüne'n-nâse fi'd-dünyâ

Dünyada başkalarına işkence yapan, eza veren, azap yapan kimselere efendim ahirette azap verir.

Fe-dehale 'ale'l-emîri.

Suriye'nin emirinin yanına girdi, bu sahabî.

Fe-haddessehû.

Bu durumu anlattı, ya bunlar cizye vermiyor diye, vergi vermiyor diye, başlarına yağ dökülüp güneşte bunlar tutuluyorlar böyle azaplandırılıyorlar. Olmaz böyle şey. İslam da yok böyle şey diye söyleyince.

Emera bi-him fe-hullû.

Emir, yani oranın sorumlusu olan vali, efendim emretti adamlarına ve onları serbest bıraktılar.

Revahu Müslim. Bu hadîs-i şerîf'i İmam Müslim rivayet etmiş.

c. Hayvanlara Karşı Şefkat ve Merhamet

Ondan sonraki hadîs-i şerîf.

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: وَرَأَى رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِمَارًا مَوْسُومَ الْوَجْهِ
فَأَنْكَرَ ذَلِكَ قَالَ: فَوَاللَّهِ لَا أَسْمُهُ إِلَّا فِي أَقْصَى شَيْءٍ

مِنَ الْوَجْهِ فَأَمَرَ بِحِمَارٍ لَهُ فَكُوِيَ فِي جَاعِرَتَيْهِ فَهُوَ
أَوَّلُ مَنْ كُوِيَ الْجَاعِرَتَيْنِ

An ibni ‘abbâsin radiyallahu anhumâ kâle: ve raâ resûlullahi sallallahu aleyhi ve selleme.

himâran mevsûme’l-vechi fe-enkera zâlike kâle fe-vallâhi lâ esimühû illâ fi aksâ şey’in mine’l-vechi ve emera bi-hımârin fe-küviye fî câ’ırateyhi fe-hüve evvelü men keve’l-câ’ırateyni.

İbni Abbâs radiyallahu anhumadan. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem yüzü dağlanmış, ateşten çubukla, yüzü dağlanmış efendim işaret yapılmış bir merkep gördü. Yüzüne kızdırılmış demir, kıpkırmızı demirle basılmış, işaret yapılmış, yüzü dağlanmış.

Mevsûme’l-vechi. Yüzü dağlanmış, bir eşek gördü, merkep gördü.

Fe-enkera zâlike. Bunu hoşlanmadı bu durumdan, beğenmedi nahoş buldu.

Dedi ki; Allah’a yemin ederim ki, vallahi ben olsaydım, hayvanımı işaretleyeceksem, damgasını vuracaksam, her koyunun, sığırın bir damgası oluyor ama.

Leesimuhu illa aksaşeyhi minel şeki lâ esimühû illâ aksâ şey'in mine'l-vechi. Yüzden en uzak yerinden şey yapardım, işaret basardım, hayvana böyle yüzden olmaz diye efendim. *Ve emera bi-hımârihî.* Ve kendi merkebinin dağlanmasını, uyluklarının, yani arka butlarının orasına işaret yapılmasını emretti.

Veevveli menkebel caireteyn evvelü men keve'l-câ'ırateyni. Arkası böyle işaretlenen, damgalanan, damgalamayı arkadan yapan ilk kişi oldu Peygamber Efendimiz yani yüze yapmayı uygun görmedi, hayvan bile olmasına rağmen.

Allahu Teâlâ Hazretleri merhametli olmayı, acıması olan, canı olan her şeye, kurda kuşa, her canlıya acıması olan kimseler olmayı Allah hepimize nasip etsin. Güzel huylar nasip etsin. Çünkü merhamet edene merhamet olunur. Bu dünyada insan merhametli olursa ahirette Allah'ın rahmetine, merhametine mazhar olur. Huylarımızı güzelleştirelim. Anlayışlı olalım. Merhametli olalım. Çoluk çocuğumuza, hanımlarımıza, akrabamıza, dostlarımıza, efendim Müslümanlara çevremizdeki hayvanlara, efendim hatta bitkilere, ağaçlara neyse

yani. Allahu Teâlâ Hazretleri böyle iyiliksever olmayı seviyor. Böyle olalım.

Huylarımızı ıslah etmeyi, nefsimizi terbiye etmeyi Allah bize nasip etsin. Sevdiği kul eylesin. Huzuruna varan cennetiyle cemaliyle müşerref olanlardan eylesin.

Bi hürmeti ismihi'l-âzâm ve bi hürmeti nebiyyihi'l-ekrem ve bi hürmeti şehri ramazan ve bi hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtîha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

